

BOKTIPS!

Carmilla
Nort

1. Henning Mankell:

«Kvikksand» (Gyldendal)

«I januar 2014 fikk jeg beskjed om at jeg hadde en alvorlig type kreft som hadde spredd seg.» skrev Henning Mankell selv om tankeboeken «Kvikksand» som nå kommer på norsk - bare halvannen måned etter hans død. Dette er Mankells egen vandring fra egen barndom til den han ble i livet. Om hendelser og mennesker av betydning, om kjærlighet og sjalusi, mot og redsel - og om hvordan det er å leve med en dødsstruende sykdom.

2. Geir Gulliksen: «Historie om et ekteskap» (Aschehoug)

Dette er romanen samlivstereapeut Sissel Gran har lest med stor interesse og anbefaler varmt. Og dette er romanen om mannen som tror på åpenhet i forholdet,

men som blir satt ut av sjalusi og forlatt etter å selv ha vært den som oppmuntret sin kone til å utforske en forelskelse. I ettertid prøver han å skjønne hva som gikk galt. En moderne og sterk kjærlighetshistorie som stiller spørsmålet: Hvordan kan noen som elsket hverandre plutselig slutte å gjøre det?

3. Halvor Tjønn:

«Russland blir til» (Dreyer)

Russland

er og blir et mystisk land - hvor du finner det mest raffinerte du kan tenke deg i litteratur og kunst og samtidig en kultur preget av brutalitet, statsterrorisme og undertrykking av demokratiske rettigheter. Halvor Tjønn har lang fartstid som Moskva-korrespondent for Aftenposten og er kjent for ikke å legge politisk korrekte fingre imellom. Hans forrige bok «Muhammed - slik samtiden så ham» viste oss profeten uten religionens forgyllende gevanter. Med historien til hjelp vil Tjønn forsøke å vise hvordan gigantriket i øst er blitt som det er, på godt og vondt. (J. H. Rydne)

Scener fra et dramatisk liv

SKRIVER OM FAR OG MOR: «De urolige» er blitt en briljant roman, mener VGs anmelder Brynjulf Jung Tjønn. I romanen skriver Linn Ullmann utleverende om sine foreldre, to av skandinavias største kjendiser, filmstjernen Liv Ullmann og den nå avdøde regissøren Ingmar Bergman.

Foto: ROGER NEUMANN

Linn Ullmann skriver om faren Ingmar Bergmans dødsleie og om det voldsomme savnet etter moren Liv Ullmann i romanen «De urolige». Det er sterk kost og samtidig helt briljant.

I et intervju med danske Politiken i 1999 avviser Linn Ullmann at hennes debutbok «Før du sovner» har biografiske trekk og siteres på at hun «avskyr biografier og bøker om kjendiser».

Vel, 16 år senere er hun aktuell med romanen «De urolige», hvor hun skriver utleverende om sine foreldre, to av skandinavias største kjendiser, filmstjernen Liv Ullmann og den nå avdøde regissøren Ingmar Bergman.

Og resultatet er smått utrolig. «De urolige» er i sjanger, format og innhold et uvanlig ambisiøst prosjekt, og takket være Ullmanns talent har hun evnen til å komponere og klippe det hele sammen. Romanen er en blanding av en selvbiografisk oppvekstroman og en kunstnerroman, sydd sammen av avskrifter fra samtaler mellom Linn Ullmann og faren og ulike minner. Hun skriver selv: «Jeg ville se hva som skjedde hvis jeg lot oss vokse frem i en bok som om vi ikke hørte hjemme andre steder. (...) jeg tror jeg husker det som skjedde, men noe har jeg sikkert funnet på.»

Svenske Ingmar Bergman er mesterregissøren som ville ha stålkontroll på teaterstykkene sine. Han

FAKTA LINN ULLMANN

- Født 1966, heter opprinnelig Karin Beate Ullmann og er datter av skuespiller Liv Ullmann og film- og teaterregissør Ingmar Bergman.
- Debuterte med romanen «Før du sovner» i 1998, som ble solgt til 15 land før den kom ut i Norge. Er svært kritikerrost både i Norge og utlandet.
- For «Et velsignet barn» (2005) ble hun nominert til Brageprisen, og romanen ble kåret til beste oversatte roman i avisen The Independent i 2008.
- Den ble også nominert til The International IMPAC Dublin Literary Award i Storbritannia. Hennes forfatterskap er utgitt på til sammen 31 språk.

hatet at skuespillerne hans «öppna eget», det vil si improviserte, fordi han ikke ville overlate noe til tilfeldighetene. Dette gjaldt også livet forøvrig.

Selv når Ingmar skjønner at livet går mot slutten, vil han ta regi. Han velger seg ensomheten på eiendommen Hammars på øya Fårö. Han bestiller gravkiste av en lokal snekker, er på befaring på kirkegården for å finne ut hvor det er best å ligge gravlagt og han gir presten manus til begravelsen.

Selve dødsleiet er også regissert: Han har seks pleiere rundt seg og hver dag skal følge en bestemt rutine.

Far og datter hadde et felles prosjekt. De skulle skrive en bok sammen, basert på samtaler mellom dem, som blir tatt opp på bånd. Men etter den sjette samtalen er Bergman så dårlig av alderdom at prosjektet må avsluttes. En stund etter Bergmans død, finner Linn Ullmann opptakene igjen, og gjør nettopp det faren ikke likte: hun må improvisere for å slutføre prosjektet.

Og det ferdige resultatet er blitt til «De urolige» - far og datters bok. Bergmans stemme er med gjennom samtalen med datteren og gir romanen en ekstra dimensjon. Det er en uro i både Linn, Liv og Ingmar. Det var aldri de tre sammen, samtidig.

Linn er et barn som ikke forstår seg på andre barn. Og uroen vokser når moren reiser bort for å jobbe: «Jeg lengter fra det øyeblikket hun går ut døra til det øyeblikket hun kommer tilbake. Jeg lengter så mye at jeg trenger en ekstra kropp: én kropp til meg, én kropp til all lengselen.»

Å være datter av en internasjonal filmstjerne og en mesterregissør som ikke lever sammen setter spor. Ingmar Bergman hadde ni barn med seks ulike kvinner. Linn besøker faren om somrene, men lengter etter moren.

Det kreves en gudbenådet talent for å lykkes med et prosjekt som dette. Fordi sprengstoffet er voldsomt. Blant annet omtaler Linn stadig morens frynsete nerver og hvordan hun selv hylr i flere timer og må roes ned med beroligende når moren ikke ringer til avtalt tid. Det er sterk kost fra en person som har uttalt at hun «avskyr biografier og bøker om kjendiser.»

Men det er blitt en briljant roman. Ullmanns språk, hennes evne til å få alt til å dirre, til å selv gjøre poesi ut av farens føtter under hans dødsleie, gjør at hun opererer på et helt annet nivå enn de aller fleste norske samtidsforfattere.

Roman

Linn Ullmann
«De urolige»

Smått utrolig om Ingmar Bergman og Liv Ullmann

416 sider
Kr. 379,-
Forlaget Oktober

«Mors og fars historie» av Edvard Hoem

Hoem skriver frem historien til sine foreldre, om hvordan de traff hverandre og hvorfor det ble akkurat dem.

«Min kamp 1-6»

av Karl Ove Knausgård
Romanserien, hvor Knausgård blant annet skildrer forholdet til sin far, satte i gang en selvbiografisk bølge i norsk samtidslitteratur.

Andre bøker i samme sjanger

«Det som ein gong var» av Magnhild Bruheim

Hovedpersonen skal selge gården, og gamle minner dukker opp. Det gjør også minnene om faren. Basert på mange av forfatterens egne opplevelser.